

Få händelser under senare år har så effektivt blottlagt en rad svenska politiska fenomen som Rainer-affären.

Här finns hela provkartan på oroande och olustiga företeelser i 80-talets Sverige:

Den ökande rättsosäkerheten. Ska skattelagstiftningen gälla – eller den snävare "rätt", som arbetarrörelsen anser ska tillämpas genom sina åklagare Aftonbladet, Nancy Eriksson och Pär Fagerström? Annorlunda uttryckt: vågar socialdemokratiska statsråd köra 50 kilometer i timmen i tätbebyggt samhälle – eller ska de nöja sig med 40? Vågar socialdemokrater begära att betala "bara" 75 procent i marginalskatt i stället för 85? *Växande dubbelmoral.* Ove Rainers verkliga "brott" var att han med sin borgerliga bakgrund inte insåg att "Rörelsen" håller sig med en moral, samhället i övrigt med en annan. För tex direktörer i privatföretag och borgerliga riksdagsmän räcker det att följa Svea Rikes Lag. Den som företräder arbetarrörelsens politiska och fackliga gren får absolut inte kunna klandras för skatteplanering, stora avdrag etc. Fiffilas det inom Rörelsens led ska det ske – och sker bevisligen – med andra metoder: traktamentsfusk, fri bostad, "tjänsteresor" till fjärran länder, godtyckligt gynnsamma kommunala bidrag till ABF osv. Hade Ove Rainer avslöjats som välbetald konsult åt Riksbyggen eller Reso hade med största säkerhet inga avgångskrav rests från Rörelsen.

Fixeringen vid "brott mot samhället". I högskatte-Sverige blir frågan om vem som betalar hur mycket i skatt alltmer central. Det är utjämningsfobins pestmärke att kvällspressens bästa lösnummersäljare är de årligen återkommande

Rainer-syndromet

uppgifterna om "kändisars" skatter och avdrag. Här lär Sverige vara unikt – lyckligtvis.

I samhällen med högre civilisationsnivå anses det vara en fråga mellan den enskilde och skattemyndigheterna på vilka grunder man erlägger skatt. Icke i Sverige. Här har inte minst massmedia mentalt anammat filosofin att 100 procent av inkomsten rätteligen tillhör vad som numera suddigt kallas "samhället" – egentligen stat och kommun. Att försöka få behålla en del av dessa 100 procent för egen del framställs följaktligen som uppseendeväckande och ofta klandervärt.

Oegentligheter gentemot skattemyndigheterna, ja även helt laglig skatteplanering, betecknas som riktade mot "samhället". Och med den absurda hatkärlek som svensken hyser till sina myndigheter blir det långt allvarligare att tex uppskjuta beskattningen av 100 000 kronor genom "noll-taxering" än att vålla misshandelsoffer livslångt men.

Skattelagstiftningen ger bara den som har gott om pengar råd att vara laglydig. Med en förmögenhet och kapitalinkomster ges fortfarande goda möjligheter att helt lagligt skatteplanera (om man klarar sig undan folkdomstolen, vill säga). För vanliga löntagare finns inte samma möjlighet. De är hänvisade till rena olagligheter för att sänka sin skatt: affärer utan kvitto, tjänstebyten, påhittade småavdrag i deklarationen osv.

Till en början tycktes Rainer-affären begränsad till just dessa frågor. Men efter hand har den svällt. Från att gälla den enskildes ställning gentemot skattemyndigheter och Rörelsens folkdomstol har den vidgats till villkoren för maktutöv-

ningen i Sverige.

Att besluten i tex PK-bankens styrelse skulle "demokratiseras" genom att "allmänintressen" tagit plats där är en typisk svensk villfarelse. Samma sak gäller styrelsen för statliga verk, högskolestyrelser och kommunala nämnder. När Stig Malm verkligen hade chansen att förhindra att Postverkets dåvarande generaldirektör (som företrädare i styrelsen för PK-bankens största kund) fick stora privatlån, var LO-ordföranden inte ens närvarande (uppgår han själv). Och hade han varit med hade han uppenbarligen inte ens lagt märke till detta låneärende, framgår av hans uttalanden.

Är detta vad man kallar "ekonomisk demokrati"?

Nej, slutsatsen måste bli att sammanvävningen av olika intressen gått så långt att "samhällets bank" kan låna ut pengar på olagliga grunder till "samhällets" företrädare utan att "samhällets" vakthundar lyfter ett finger.

Men de största och bestående frågetecknen reser ändå Olof Palmes agerande.

För den som önskar ställa diagnos är statsministerns politiska sjukdomsbild oroande. Efter att ha underlåtit att med ett ord stötta sin justitieminister under dennes flykt undan massmedia grät Palme erkännsamma tårar — när Ove Rainer väl avgått ur regeringen. Denne måste ha väntat sig stark uppbackning av

sin regeringschef sedan regeringen, enligt tillförlitliga källor, vid allmän beredning den 3 november tagit ställning för att Ove Rainer inte borde lämna ut uppgifter om sin ekonomi till massmedia.

När avgången var ett faktum ägnade sig Olof Palme åt att hetsa mot journalistkåren. Därefter gällde det att snabbt och resolut visa vem som bestämde: inom 15 timmar var Ove Rainer justitieråd. Någon tid att avvakta Bankinspektionens utslag gavs inte, ej heller för traditionellt samråd med Högsta Domstolen. Frågan är om utnämningen alls beretts i enlighet med grundlagen! Och snart var Ove Rainer tvungen att lämna även HD.

Här finns klara paralleller med Olof Palmes beteende i Hesselö- och Bildt-affärerna. Statsministern låter egna bedömningar diktera besluten hos sin svaga regering av ja-sägare. Någon medarbetare som kan dämpa framfarten finns tydligen inte. När statsministern känner sitt revir hotat eller massmedia skriver "fel" måste exempel statueras, till varje pris.

Rainer-affären var illa nog. Men de verkliga komplikationerna inträdde först då Olof Palme gav sig in i leken. När orsakerna till Rainer-syndromet fogas samman med den palmeska politiska sjukdomsbilden blir konsekvenserna starkt oroande för Sverige.

Johan Hjertqvist